

Parlamentaaarsed uudised

Piret Viljamaa, Eesti Rahvusraamatukogu parlamendiinfo keskuse infospetsialist

Välisriikide parlamentide uudiseid 2012. aasta novembrist 2013. aasta aprillini.

Uudistest valiku tegemisel on kasutatud BNS-i (news.bns.ee), teiste uudisteagentuuride ja meediaväljaannete ning parlamentide kodulehtedel leiduvaid materjale.

Ameerika Ühendriigid

2012. aasta lõpul tühistas Ameerika Ühendriikide Kongress kaubanduspiirangud, nn Jacksoni-Vaniki paranduse, kehtestades samas sanktsioonid Venemaa advokaadi Sergei Magnitski surmas süüdistatavatele ametnikele. Esindajatekojas said seadusemuudatused 365 poolt- ja 43 vastuhäält, Senat kiitis need heaks 92 poolthäälega, vastu anti neli häält. Mõned senaatorid leidsid, et sanktsioonid oleks tulnud kehtestada kõigi inimõigusi rikkuvate riikide suhtes. Jacksoni-Vaniki parandus viidi peaaegu 40 aastat tagasi sisse eesmärgiga piirata kaubandust riikidega, kus takistati turumajandust ning rikuti inimõigusi. Venemaa Maailma Kaubandusorganisatsiooni liikmeks saamisega muutus paranduse väärtus küsitavaks. Venemaa välisministeerium hoiatas, et seaduse vastuvõtmine mõjutab kahe riigi suhteid negatiivselt ning ei jää vastuseta.

AFP-BNS, 17.11.2012, „Venemaad vihastas USA Esindajatekoja toetus nn Magnitski seadusele”;

The Washington Post, 06.12.2012, „Russia fumes as U.S. Senate passes Magnitsky law aimed at human rights”. – http://articles.washingtonpost.com/2012-12-06/world/35649594_1_magnitsky-law-magnitsky-act-law-accountability-act

Aserbaidžaan

Veebruaris ratifitseeris Aserbaidžaaani parlament 2011. aasta lõpul allkirjastatud eelkokkuleppe Türgiga 7 miljardit dollarit maksva Trans-Anatolia gaasijuhtme (TANAP) ehitamiseks. Türgi saab 20 protsenti tema Euroopa-piirini kulgeva gaasijuhtme aktsiatest, mis jagunevad riikliku torujuhtmefirma BOTAS ning nafta- ja gaasikompanii TPAO vahel. Ülejäänud 80 protsenti hakkab kuuluma Aserbaidžaaani riiklikule naftafirmale SOCAR. Esimene gaasikogus loodetakse torusse pumbata 2018. aastal, Euroopa tarbijani peaks alguses jõudma 10 miljardit kuupmeetrit Aserbaidžaaani gaasi aastas. 2023. aastaks peaks tarnitava gaasi kogus kasvama 23 ning 2026. aastaks 31 miljardi kuupmeetrit aastas.

Interfax-AFP-BNS, 22.02.2013, „Aserbaidžaaani parlament ratifitseeris gaasitoruleppe Türgiga”.

Bulgaaria

Eelmise aasta novembris tõkestas Bulgaaria president Rosen Plevneliev avalikkuse ja Euroopa Liidu partnerite surve Veneta Markovska Konstitutsioonikohtu kohtunikuks vannutamise. Korruptsioonikahtlustustest hoolimata seati Markovska kandidatuur parlamendis üles teda eelnevalt küsitlemata, tema kandidatuuri toetas 78 parlamendiliiget. Riigi president, kelleta tseremooniat läbi viia ei saa, lahkus vahetult enne, kui vande andmise kord Markovskani jõudis. Ülejäänud kolm kandidaati vannutati ametisse. Plevneliev ütles, et Bulgaaria kodanikel ja Euroopa partneritel ei tohi olla ühegi Konstitutsioonikohtu kohtuniku moraali suhtes vähimatki kahtlust. Prokuratuur on asunud uurima anonüümset kaebust, et Markovska sõber sai kingitusi kohtunikule otsuste langetamisel surve avaldamise eest. Veneta Markovska esitas pärast seda lahkumisavalduse.

AP-BNS, 15.11.2012, „Bulgaaria president tõkestas kohtuniku ametissevannutamise”;

Novinite, 20.11.2012, „Controversial Bulgarian judge retires from Supreme Court”. –http://www.novinite.com/view_news.php?id=145293

Jaauanuaris kukkus vähese osaluse tõttu läbi Bulgaaria esimene kommunismijärgne referendum, mis korraldati riiki teise tuumajaama ehitamise küsimuses. Aasta varem nõustus parlamendienamus valitsuse otsusega projekt külmutada, kuid opositsioonis olevad sotsialistid algatasid rahvahääletuse. Hääletusest võttis osa vaid veidi üle 20 protsendi valijaist, vaja läinuks vähemalt 60-protsendilist osalust. Siiski kohustas tulemus parlamenti küsimust kolme kuu jooksul uuesti arutusele võtma, sest 61 protsenti hääletanuist toetas Belenese tuumajaama ehitamist. Veebruaris kinnitas parlament varasemat otsust – Sinise Koalitsiooni ettepanekut projektist lõplikult loobuda toetas 114 parlamendiliiget, vastu hääletas 40. Samas kutsus parlament üles kiirendama protseduure, et praegu töötava Kozlodui tuumajaama eluiga pikendada, ja toetas esialgset kava sinna üks reaktor juurde ehitada.

AFP-BNS, 29.01.2013, „Bulgaaria tuumajaama rahvahääletus kukkus läbi”;

Novinite, 27.02.2013, „Bulgarian parliament confirms decision to scrap Belene n-plant”. –

http://www.novinite.com/view_news.php?id=148250

Märtsis kinnitas parlament valitsuse otsuse loobuda osalusest kaua veninud naftajuhtme projektis Venemaa ja Kreekaga. Parlamendi 240 liikmest 115 toetas 2007. aastal Venemaa ja Kreekaga sõlmitud leppe tühistamist. Leppe tühistamise vastu hääletas 25 seadusandjat, neutraalseks jäi üks parlamendiliige. Leppe kohaselt pidi 285 kilomeetri pikkune naftajuhe kulgema Bulgaariast Burgase sadamast Kreeka Alexandroupolise sadamasse. Ametist lahkuv parempoolne valitsus tegi juba 2011. aasta lõpus ettepaneku loobuda naftajuhtme võimaliku keskkonnakahju ja küsitava majandusliku elujõulisuse pärast.

Kathimerini, 06.02.2013, „Bulgaria abandons Burgas-Alexandroupoli oil pipeline plan”. – http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsate2_1_06/02/2013_482321

AFP-BNS, 07.03.2013, „Bulgaaria loobus Vene-Kreeka naftajuhtmest”.

Märtsis võttis Bulgaaria parlament 135 poolthäälega vastu avalduse, milles meenutatakse Bulgaaria rolli Teises maailmasõjas holokausti aspektist. Bulgaaria oli Saksamaa liitlane, kuid keeldus enam kui 48 000 Bulgaaria kodanikust juudi deporteerimisest surmalaagritesse. Samas tunnistati esmakordselt suutmatust päästa Põhja-Kreeka ja Jugoslaavia kuningriigi aladel elanud 11 000 juuti ja väljendati kahetsust, et see ei olnud Bulgaaria võimuses, ning mõisteti hukka kõik ksenofoobia ja sallimatuse ilmingud.

AFP-BNS, 08.03.2013, „Bulgaaria parlament tunnistas suutmatust päästa tuhandeid juute”;

National Assembly of the Republic of Bulgaria, 08.03.2013, „Parliament adopts unanimously Declaration on occasion of the 70th anniversary of the rescue of Bulgarian Jews and in memory of the Holocaust victims”. – <http://www.parliament.bg/en/news/ID/2582>

Burundi

Aafrika riigid on hakanud teadvustama naistevastast vägivalda ja võtma meetmeid selle vastu. Veebruaris korraldati koostöös Parlamentidevahelise Liiduga (IPU) Burundi naissoost parlamendiliikmetele naistevastase vägivalda teavitustöö koolitus. Kahepäevasel koolitusel osales 80 parlamendiliiget ja -töötajat, käsitleti võimalusi valitsevate mõttemallide muutmiseks. Levinud arusaamade kohaselt ei tohi abielunaine koduseinte vahel toimunu üle kurta ning vägivaldsed mehed ei arvagi, et nad midagi valesti teevad. Rõhutati ka vajadust vastava seaduse järele.

Inter-Parliamentary Union, 14.02.2013, „Strengthening advocacy against gender-based violence in Burundi”. – <http://www.ipu.org/english/news2.htm>

Burundi Senate, „Capacity building workshop for women parliamentarians on advocacy to fight against gender-based violence”. – <http://www.senat.bi/spip.php?article3319>

Gruusia

Jaauanuaris allkirjastas Gruusia parlamendi spiiker David Usupašvili amnestiasaaduse, mille president Mihheil Saakašvili oli eelmise aasta lõpul parlamendile tagasi saatnud. Eelmise aasta detsembri algul tunnistas parlament 190 eelmise valitsuse ajal vahistatud ja süüdi mõistetud inimest poliitvangiks ning veel 25 inimest poliitpagulaseks. Avalduse poolt hääletas 77 seadusandjat, vastu oli 14. Paar nädalat hiljem vastu võetud amnestiasaaduse alusel pääsenuks kahe jõustumisele järgneva kuu jooksul vabadusse üle 3000 kinnipeetava, nende seas ka nimetatud poliitvangid. Saakašvili pani seadusele veto, väites, et ei saa lubada

vabadusse isikuid, kes on mõistetud süüdi spionaažis, riigireetmises ja pedofiilias. Parlament tühistas 28. detsembril presidendi veto.

BNS, 07.12.2012, „Gruusia parlament kuulutas 190 inimest poliitvangiks”;

Interfax-BNS, 28.12.2012, „Saakašvili pani veto poliitvange vabastanud amnestiaseadusele”;

Interfax-BNS, 12.01.2013, „Gruusia parlamendi spiiker allkirjastas amnestiaseaduse”.

Veebruaris algatasid parlamendiliige Bidzina Gudžabidze ja asespiiker Zviad Dzidziguri eelnõu, mis sätestab seadusandliku kogu liikme rõivastuseks kas ülikonna või Gruusia rahvarõivad. Algatust on saatnud kolleegide pilkavad märkused. Parlamendisaadik Goga Hatšilidze sõnul peaks rahvarõivaste juurde kuuluma ka burka, kinžall ja hobune, seega tuleks seaduse vastuvõtmisel parlamenti tulla ratsa.

Interfax-BNS, 06.02.2013, „Gruusia parlamendi eelnõu nõuab saadikuilt rahvarõivaste kandmist”.

Venemaa kuulutas Gruusia parlamendiliikme Givi Targamadze koos vene opositsiooniliidritega (sh Sergei Udaltsov) Moskvas Bolotnaja väljakul toimunud massirahutuste korraldamises süüdistatuna rahvusvaheliselt tagaotsitavaks. Mihheil Saakašvili parteisse Ühtne Rahvuslik Liikumine kuuluv Targamadze oli 2012. aasta mais nn Bolotnaja väljaku massirahutuste ajal Gruusia parlamendi kaitse- ja julgeolekukomitee esimees. Venemaa juurdluskomitee algatas mullu sügisel uurimise seoses süüdistustega, mis esitati telekanalis NTV näidatud opositsiooni mustavas dokumentaalfilmis „Protesti anatoomia 2”, kus väideti, et Targamadze rahalisel toetusel kavandati Putini-vastast ülestõusu. Gruusia prokuratuur teatas, et parlamendiliiget Givi Targamadzet ei anta Venemaale välja, sest see oleks vastuolus põhiseadusega.

Interfax-BNS, 15.02.2013, „Gruusia ei anna Targamadzet Venemaale välja”;

Interfax-AP-AFP-BNS, 20.02.2013, „Moskva kuulutas Targamadze rahvusvaheliselt tagaotsitavaks”.

Märtsis võttis Gruusia parlament vastu presidendi volitusi kitsendava põhiseaduse muutmise seaduse. Selles nähakse läbimurret, mis võiks leevendada pingeid presidendi ja peaministri leeri vahel. Erakorralisel istungil vastu võetud seaduseparanduse kohaselt pole riigipeal enam parlamendi nõusolekuta õigust valitsust laiali saata ega uut peaministrit või kabinetti ametisse nimetada. Presidendil on õigus parlament laiali saata, kui parlament jätab presidendi esitatud valitsuse koosseisu kolmel korral järjest kinnitamata. Seejuures ei saa president parlamenti laiali saata oma ametiaja viimase kuue kuu kestel. Eelnõu toetasid nii peaminister Bidžina Ivanišvili juhitava Gruusia Unistuse parlamendisaadikud kui ka tema rivaalist riigipea Mihheil Saakašvili Ühtne Rahvuslik Liikumine. Presidendi toetajad korraldasid enne kontrollhääletuse, mis näitas, et nende

toetuseta ei oleks saanud muudatusi vastu võtta. Põhiseaduse muudatusi toetas 114 parlamendiliiget, vastuhääli ei antud. President, kes kinnitas, et ei kavatsenudki kasutada õigust valitsus laiali saata, allkirjastas muudatused.

Interfax-AFP-BNS, 25.03.2013, „Gruusia parlament kärpis presidendi volitusi”;

RIA Novosti, 25.03.2013, „Georgian lawmakers strip Saakashvili of vital powers”. – <http://en.rian.ru/world/20130325/180243760.html>

Hispaania

Hispaania Esindajatekoda andis esialgse heakskiidu härjavõitlust käsitlevale petitsioonile. Üle poole miljoni allkirja saanud petitsiooni koostas Kataloonia Härjavõitluse Föderatsioon. Esindajatekoja liikmed nõustusid menetlusse võtma ettepaneku kuulutada härjavõitlus Hispaanias kultuuripärandi osaks, selle poolt oli 180 ning vastu hääletas 40 alamkoja liiget. Ettepanekut toetab võimulolev Rahvapartei, muu hulgas lootes, et see toeks härjavõitluse Katalooniasse tagasi. Sealne kohalik parlament keelas eelmisest aastast piirkonnas härjavõitluste pidamise. Kataloonia, mis plaanib järgmisel aastal iseseisvumisreferendumit, rõhutas härjavõitluste keelustamisega oma erinevust muust Hispaaniast, suuremat tsentraliseeritust toetav Rahvapartei tahab aga kaitsta seda kui riigi sümbolit. Samal ajal kaotab spordiala populaarsust, eriti noorte hulgas.

Expatica, 12.02.2013, „Spanish parliament moves to protect bullfights”. – http://www.expatica.com/es/news/spanish-news/spanish-parliament-moves-to-protect-bullfights_258457.html

Reuters, 12.02.2013, „Spain studies protecting bullfighting as national pastime”. – <http://www.reuters.com/article/2013/02/12/us-spain-bulls-idUSBRE91B1HD20130212>

Congreso de los Diputados, 12.02.2013, „La ILP para la regulación de la fiesta de los toros como Bien de Interés Cultural supera su primer examen parlamentario”.

India

Märtsis võttis India parlament vastu karistusseadustiku muutmise seaduse, et paremini kaitsta naisi seksuaalvägivalla eest. Seaduse kiitsid heaks parlamendi mõlemad koad. Eelnõu koostati pärast ohvri surmaga lõppenud grupivägistamist. Seadus karmistab karistusi vägistamise ja muude kuritegude eest, sealhulgas jälitamise, vuajerismi ja happerünnaku eest. Korduva vägistamise ja ohvri surmaga lõppenud rünnaku eest võib määrata surmanuhtluse. President Pranab Mukherjee allkirjastas seaduse.

AP-BNS, 21.03.2013, „India kiitis heaks vägistamise karmima karistamise”;

Oneindia News, 03.04.2013, „President signs new anti-rape bill: are all women safe now?”. – <http://news.oneindia.in/2013/04/03/new-strong-anti-rape-bill-are-all-women-safe-now-1185281.html>

Iraak

Jaauanaris võttis Iraagi parlament vastu seaduse, mis keelab peaministril Nūrī al-Mālikil kolmandaks ametiajaks kandideerida. Kohal viibinud 242 parlamendiliikmest 170 hääletasid ettepaneku poolt lubada presidendil, peaministril ja parlamendi esimehel kandideerida ainult kaheks ametiajaks, et kahandada võimalusi uue diktatuuri tekkeks. Peaministri toetajad nimetasid piirangut põhiseadusevastaseks ning lubasid selle saata ülemkohtusse. Eelmisel aastal Maliki umbusaldusavaldus parlamendis ebaõnnestus. Poliitilise patiseisu tõttu pole Iraagi parlamendis õnnestunud olulisi seadusi vastu võtta 2010. aasta märtsis toimunud valimistest alates.

AFP-BNS-AFP, 26.01.2013, „Iraagi parlament keelas Malikil kolmandat ametiaega teenida”;

Reuters, 26.01.2013, „Iraqi lawmakers pass law to block Maliki from third term”. – <http://www.reuters.com/article/2013/01/26/us-iraq-protests-parliament-idUSBRE90P0BD 20130126>

Iraan

Iraani ametist lahkuva presidendi Mahmoud Ahmadinejadi suhted parlamendis domineerivate konservatiivide ja usujuhiga on pingestunud. Eelmise aasta novembri algul koostasid 77 parlamendiliiget pöördumise, millega kutsuti presidenti riiaali kursi järsu languse kohta aru andma. Mahmoud Ahmadinejadi administratsiooni süüdistati soovimatutes rahaturgu reguleerida. Ajatolla Ali Khamenei andis aga käsu küsitlemine ära jätta, nimetades avalikku kriitikat kasulikuks Iraani vaenlastele. Usujuhi sekkumise tõttu võtsid parlamendiliikmed oma allkirjad tagasi.

2013. aasta veebruaris parlamendis esinedes süüdistas president parlamenti valitsuse otsuste tühistamist taotledes oma volituste ületamises ning spiikri Ali Larijani venda ebaausates äritehingutes. Spiiker vastas omakorda presidendi pihta suunatud süüdistustega. Väga haruldane avalik konflikt pälvis Iraanis pahameele.

AFP-BNS, 21.11.2013, „Iraani parlament loobus presidendi küsitlemisest”;

BBC News, 21.11.2013, „Iran supreme leader tells MPs not to summon president”. – <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-20426775>

The New York Times, 04.02.2013, „Top Iranian politicians exchange accusations”. – <http://www.nytimes.com/2013/02/05/world/middleeast/high-level-feud-bares-tensions-in-iran.html>

Itaalia

Veebruaris toimunud ennetähtaegsetel parlamendivalimistel võitis alamkojas napilt Pier Luigi Bersani vasaktsentristlik koalitsioon, võiduboonuse tõttu (võitjale antakse vajaduse korral juurde niipalju kohti, et nõutud miinimum 340 kohta

kokku saaks) said nad 630-kohalises alamkojas 345 kohta. Silvio Berlusconi paremtsentrismlik koalitsioon sai 125 kohta. Üllatuslikult hea tulemuse sai uus protestipartei Viie Tähe Liikumine eesotsas endise koomiku Beppe Piero Grilloga, kes sai alamkojas 109 kohta. Valimiste suurimad kaotajad, senise peaministri Mario Monti tsentrismlik, said 47 kohta. Valimisaktiivsus oli 75,2 protsenti. 319-kohalises Senatis said vasaktsentrismlik 122, paremtsentrismlik 116, Viie Tähe Liikumine 54 ja tsentrismlik 19 kohta. Märtsis tegi president Giorgio Napolitano Pier Luigi Bersanile ülesandeks moodustada valitsus, kuid kõnelused koalitsiooni moodustamiseks ei õnnestunud. President moodustas valimiste järel kujunenud ummikseisule lahenduse leidmiseks kaks töörühma, muu hulgas uurivad töörühmad võimalusi parlamendiliikmete arvu vähendada. Kui valitsust ei moodustata, tuleb korraldada kordusvalimised.

AFP-AP-BNS, 26.02.2013, „Itaalia ülipinevad valimised töötavad poliitilist patiseisu”;

AFP-AP-STT-BNS, 29.03.2013, „Bersani ei suutnud Itaalia valitsust moodustada”;

AFP-BNS, 02.04.2013, „Itaalia president kohtus ummikseisu lahendamiseks ekspertidega”;

Inter-Parliamentary Union, „Italy”. – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2157_E.htm

Jaapan

Eelmise aasta novembris täitis peaminister Yoshihiko Noda lubaduse parlamendi alamkoda laiali saata. Peaminister lubas seda vastutasuks opositsioonilise Liberaaldemokraatliku Partei toetusele mitme olulise seaduseelnõu, teiste seas eelarve ja valimisreformi vastuvõtmisel. Detsembris toimunud valimistel sai 480-kohalises alamkojas kindla ülekaalu Shinzo Abe Liberaaldemokraatlik Partei (294 kohta), Noda Jaapani Demokraatlik Partei sai 57 kohta (eelmisses koosseisus 308). Hiljuti loodud Jaapani Taastamise Partei sai 54, Uus Komeito 31 kohta. Valimisaktiivsus (59,3 protsenti) oli madalaim Teisest maailmasõjast saadik. Detsembris kinnitas parlamendi alamkoda Shinzo Abe peaministriks. Tema kandidatuuri toetas 328 alamkoja liiget; vastaskandidaati, Jaapani Demokraatliku Partei uut esimeest Banri Kaiedat 57 liiget. Abe lubas kaitsta Jaapani territooriumit ja rõhutas rahvuslikel huvidel põhineva diplomaatia teostamist. Uus valitsusjuht on rääkinud kavatsusest Jaapani sõjajärgset patsifistlikku põhiseadust muuta.

AFP-BNS, 27.12.2013, „Abe lubas taastada riigi majanduse ja parandada liitlassuhte USA-ga”;

Inter-Parliamentary Union, „Japan”. – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2161_E.htm

Kreeka

Majandusraskustes Kreeka jätkab reformidega. Jaanuaris kiitis parlament heaks maksureformi, mille eesmärk on lihtsustada eraisikute maksureegleid ja laiendada maksubaasi. Parlamendi 300 liikmest 162 toetas eelnõu. Suurendati firmade kasumi ja omandi maksustamist. Ettevõtte tulumaksumääraks kehtestati 26 protsenti, üksikisiku tulumaksu puhul asendati seni kehtinud kaheksa maksumäära kolme astmega ning tühistati maksusoodustused füüsilisest isikust ettevõtjatele. Reform on osa kavandatud ümberkorraldustest. Maksureformi heakskiitmine oli Kreeka järgmise laenumakse saamise tingimusi.

Märtsis kiitis parlament heaks haridusreformi, millega suletakse või liidetakse kõrgkoolides iga viies teaduskond. Neli ülikooli suletakse kohe, teaduskondade arv väheneb 534-lt 405-le. Eelnõu poolt anti parlamendis 148, vastu 125 häält. Reform tõi tudengid tänavatele meelt avaldama ja põhjustas lahkkelisid koalitsioonivalitsuses. Peaminister Antonis Samaras väitis märtsis, et rohkem kokkuhoiumeetmeid valitsus ei kavanda, samal ajal on Kreeka andnud lubaduse kärpida avaliku sektori töötajate arvu 2015. aasta lõpuks 150 000 võrra.

BNS, 14.01.2013, „EL avaldas Kreekale tunnustust maksureformi pärast”;

Deloitte, 21.01.2013, „Tax news: parliament passes new tax law”;

AP-BNS, 28.03.2013, „Kreeka parlament võttis vastu haridusreformi”.

Küpros

Finantskriisi sattunud Küpros taotles Euroopa Liidu ja Rahvusvahelise Valuutafondi abi. Kreeka kriis mõjutas ka 860 000 elanikuga Küprost, mille pankades oli hoiuseid 68 miljardit eurot. Märtsis pakkus Euroopa Liit Küprosele 10 miljardi euro suurust päästepaketti tingimusel, et riik hangib hoiuseid maksustades ise 5,8 miljardit eurot. Esialgse kokkuleppe kohaselt oleks kehtestatud kõigile kuni 100 000 euro suurustele hoiustele 6,75-protsendine ning suurematele 9,9-protsendine ühekordne maks. Parlament lükkas hääletust mitu korda edasi. Parlamendi spiiker Yiannakis Omirou kutsus parlamendiliikmeid üles väljapressimisele „ei” ütlemale. Parlamendi 56 liikmest hääletas 36 eelnõu vastu, 19 jättis hääletamata ja üks polnud kohal.

Valitsus pidas seejärel kiirläbirääkimisi abipaketi uute tingimuste üle. Parlament võttis valitsuse meetmed, sealhulgas pangandussektori restruktureerimise eelnõu, vastu 26 poolthäälega. Küprose suuruselt teine pank Laiki restruktureeritakse „heaks” ja „halvaks” pangaks ning selle rohkem kui 100 000 euro suurustele hoiustele kehtestatakse lõiv. Laiki „hea osa” liidetakse riigi suurima panga, Küprose Pangaga, mille üle 100 000 euro ulatuvatele hoiustele kehtestatakse ligi 30-protsendine lõiv. Päästepakett sai eurotsooni rahandusministrite toetuse.

AFP-BNS, 19.03.2013, „Küprose parlamendi spiiker kutsus päästepaketi vastu hääletama”;

AFP-BNS, 19.03.2013, „Küprose parlament tõrjus hoiuste maksustamise tingimuse”;

Eubusiness, 23.03.2013, „Cyprus MPs approve bank restructuring bill”. – <http://www.eubusiness.com/news-eu/cyprus-economy-vote.nbe>

AFP-AP-BNS, 25.03.2013, „Bank of Cypruse suurhoiustele kehtestatakse 30-protsendiline lõiv”.

Leedu

Pärast Seimi valimisi eelmise aasta oktoobris teatas president Dalia Grybauskaitė, et välistab topeltraamatupidamises ja valimispettuses kahtlustatava Tööpartei valitsusse kaasamise, novembri algul pöördus president Leedu Vabariigi Põhiseaduskohtusse. Kohus langetas otsuse, et valimistel esines tõsiseid rikkumisi, kuid lõpptulemust need oluliselt ei mõjutanud. Novembri keskel kogunes Seimi 11. koosseis avaistungile. Spiikriks valiti Tööpartei liige Vydas Gedvilas. Vande andsid 135 liiget, neli liiget vannet ei andnud (neist kolm on Euroopa Parlamendi liikmed) ja kaotasid mandaadi. Neljast parteist koosneva koalitsioonivalitsuse moodustas sotsiaaldemokraat Algirdas Butkevičius, kaasates sinna ka Tööpartei liikmeid. President kinnitas valitsuse koosseisu, nimetades usaldust valitsuse vastu avantsiks. Rikkumiste ja Seimi ühe liikme surma tõttu korraldati 2013. aasta märtsis kolmes valimisringkonnas kordusvalimised.

Inter-Parliamentary Union, „Lithuania”. – http://www.ipu.org/parline/reports/2189_E.htm

Lithuanian Parliamentary Mirror: newsletter, October/ November 2012, „11th Seimas (for the legislative period of 2012–2016) of the Republic of Lithuania was elected”. – http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=8787&p_k=2

Liechtenstein

Veebruaris toimunud parlamendivalimistel said koalitsiooniparteid 18 kohta 25-st. Tsentristlik Isamaaline Liit sai kaheksa ja paremtsentristlik Progressiivne Kodanikepartei kümme kohta. Üllatuslikult edukas oli äsjamoodustatud rühm Sõltumatud nelja kohaga, uustulnukate esiletõus seletub rahva rahulolematusega kärbete pärast. Vaba Nimekiri sai kolm kohta. Valimisaktiivsus oli 79,8 protsenti. Liechtenstein on viimane monarhia Euroopas, kus riigipeal on tegelikku täidesaatvat võimu. Tal on õigus määrata valitsust ja kohtuid ning laiali saata parlament.

AP-BNS, 04.02.2013, „Liechtensteini valimistel saatis üllatusedu parlamendirühma Sõltumatud”;

Inter-Parliamentary Union, „Liechtenstein”. – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2187_E.htm

Liibüa

Eelmisel aastal valitud Liibüa Rahvuskongress on sattunud järjest tugevneva kriitika alla. Heidetakse ette suutmatust vajalikke reforme ellu viia.

Meeleavaldajad on korduvalt tunginud parlamendihoonesse, näiteks eelmise aasta novembri algul hõivas sadakond endist võitlejat protestiks peaministriks kinnitatud Ali Zeidani valitsuse koosseisu vastu suurtükkide toel parlamendihoone. Parlamendis sel päeval istungeid ei toimunud. Järgmisel päeval lahkusid nad rahumeelselt. Protestijad süüdistasid mitut ministrit koostöös Muammar Gaddafi režiimiga, hiljem vabastati nad süüdistustest.

AFP-BNS, 02.11.2012, „Liibüa endised ülestõusuvõitlejad lõpetasid parlamendi piiramise”.

Novembri keskel võttis Rahvuskongress vastu meeleavalduste korraldamist reguleeriva seaduse, et võidelda riigis valitseva kaose vastu. Seaduse kohaselt peavad meeleavalduse korraldajad teavitama võime protestiürituse kohast ja ajast vähemalt 48 tundi enne selle toimumist. Seaduse rikkujaid võib oodata kuni pooleaastane vanglakaristus ja trahv.

AFP-BNS, 14.11.2012, „Liibüa parlament kinnitas meeleavalduste seaduse”.

Jaauaris teatas ajutine president Mohammed al-Megarif, kes on ühtlasi Rahvuskongressi spiiker, et tundmatud isikud avasid Sabha linnas tule tema hotellile. Rünnak leidis aset vähem kui kuu pärast seda, kui Rahvuskongress kuulutas riigi lõunaosa piiratud juurdepääsuga sõjaväetsooniks ning sulges illegaalide ja relvade salaveo ohjeldamiseks piiri naaberriikidega.

Märtsi algul avati Rahvuskongressi spiikri auto pihta tuli, kui ta järjekordsete protestide tõttu istungilt lahkus. Relvastatud meeleavaldajad blokeerisid Rahvuskongressi hoone ja takistasid rahvaesindajaid lahkumast. Protestijad nõudsid, et Rahvuskongress võtaks vastu detsembris esitatud eelnõu, mis keelaks eksdiktaator Muammar Gaddafi endiste liitlaste osalemise poliitikas. Eelnõu jätkaks töötada üle 30 Rahvuskongressi liikme.

AP-BNS, 07.01.2013, „Liibüa president pääses väidetavast tapmiskatses”;

AFP-BNS, 06.03.2013, „Liibüa üleminekuliidri auto pihta avati tuli”.

Läti

Eelmise aasta novembris kärpis Seim parteide annetuste ja valimiskulude piirmäära. Kärpeid toetas 89 liiget, vastuhääli ei antud. Edaspidi ei tohi liikmeksastumise maks, liikmemaks ega annetus olla aastas suurem kui üksikisiku miinimumkuupalga 50-kordne määr (seni sajakordne miinimumpalk). Ka valimiskampaania kulutuste lage vähendati 250 000 – 300 000 latini (vastavalt erakorraliste ja korraliste valimiste korral). Muudatused tehti, sest 2012. aasta 1. jaanuarist alates saavad parteid toetust riigieelarvest ning vajaduse tõttu vähendada parteide tegevuse sõltuvust eraannetajate mõjust.

BNS, 29.11.2012, „Läti kärpis parteide annetuste ja valimiskulude piirmäära”;

Latvijas Republikas Saeima, 30.11.2012, „Saeima cuts the permissible contributions made by political party members”. – <http://www.saeima.lv/en/news/saeima-news/20361-saeima-cuts-the-permissible-contributions-made-by-political-party-members>

Jaanuaris võttis Seim 52 poolthäälega vastu eurole ülemineku seaduse. Vastu oli 40 liiget. Seaduse eesmärk on tagada läbipaistev ja tõrgeteta üleminek, eelnõu kehtestab ka raamatupidamisreeglid ja rahaturgude toimimise eurole ülemineku ajal. Üleminekuseaduse kohaselt kehtivad kahe nädala jooksul pärast euro kasutuselevõtmist seadusliku maksevahendina paralleelselt nii latid kui ka eurod. Kõigi kaupade ja teenuste hinnad peavad olema märgitud mõlemas vääringus kolm kuud enne ja kuus kuud pärast üleminekupäeva. Läti soovib euro kasutusele võtta 1. jaanuarist 2014, kuid aja määrab Euroopa Ülemkogu.

BNS, 31.01.2013, „Läti parlament võttis vastu eurole ülemineku seaduse”;

Latvijas Republikas Saeima, 31.01.2013, „The Saeima adopts the Law on the Procedure for Introducing the Euro”. – <http://www.saeima.lv/en/news/saeima-news/20574-the-saeima-adopts-the-law-on-the-introduction-of-the-euro>

Läti Seim ratifitseeris parandatud ja täiendatud Euroopa sotsiaalharta, kuid ei tunnistanud töötajate õigust saada niisugust töötasu, mis tagab neile ja nende perekondadele inimväärse elatustaseme. Algselt ei olnud valitsuskoalitsioon veendunud, kas Euroopa Nõukogu dokumenti on võimalik ratifitseerida, sest selle mõnel artiklil oleks oluline fiskaalne mõju. Seim ratifitseeris harta 25 paragrahvi täielikult, viis osaliselt ning jättis ratifitseerimata ühe, mis puudutas miinimumpalka, eakate õigust sotsiaalsele kaitsule ja kodutute arvu vähendamist.

ERR uudised, 14.02.2013, „Läti Seim ratifitseeris Euroopa sotsiaalharta kaasajastatud variandi”. – <http://uudised.err.ee/index.php?06272627>

BNS, 15.02.2013, „EL-i inimõigusvolinik tervitab sotsiaalharta ratifitseerimist Lätis”.

Veebruaris lükkas Seim pärast ägedat vaidlust tagasi eelnõu, mis andnuks vähemalt 15 aastat Lätis elanud muulastele võimaluse märkida passis oma rahvuseks lätlane, isegi kui isik on mõnest muust rahvusest. Eelnõu poolt hääletas 22 ja selle vastu 36 Seimi liiget, 11 jäi erapooletuks. Ühtsuse liige, eelnõu autorite hulka kuuluv Andrejs Judins põhjendas vajadust eelnõu järele inimeste sooviga sel kombel oma kultuurilist kuuluvust väljendada.

BNS, 28.02.2013, „Seim lükkas tagasi ettepaneku lubada muulastel end lätlaseks nimetada”.

Makedoonia

Eelmise aasta lõpul toimus Skopjes parlamendihoone juures vägivaldseks muutunud meelevaldus, kus mitu tuhat valitsuse poolehoidjat ja vastast avaldasid riigieelarve suhtes meelt. Opositsioon eesotsas sotsiaaldemokraatidega süüdistas

konservatiivide valitsust raiskamises ja nõudis eelarvekulude kokkutõmbamist, pidades eelarve defitsiiti (3,5 protsenti SKT-st) liiga suureks. Valitsus ei nõustunud eelarve vähendamisega, mille peale opositsioon esitas ligikaudu tuhat muudatusettepanekut. Konflikt parlamendis tipnes opositsiooni väljasaatmisega parlamendihoonest. Seejärel võttis parlament eelarve vastu, poolt oli 64 ja vastu neli parlamendiliiget. Ülejäänud 123-kohalise parlamendi liikmed puudusid. Opositsioon leidis pärast juhtunut, et see kahjustas demokraatiat, ning kutsus üles kodanikuallumatusele.

AFP-AP-BNS, 24.12.2012, „Makedoonia parlament kiitis riigieelarve protestidele vaatamata heaks”;

Reuters, 24.12.2012, „Macedonia opposition ejected from parliament in row”. – <http://uk.reuters.com/article/2012/12/24/uk-macedonia-protest-idUKBRE8BN0J220121224>

Malta

Jaauaris saatis Malta president George Abela parlamendi laiali ja kuulutas 9. märtsiks välja üldvalimised. Valimiste väljakuulutamist oodati alates 10. detsembrist, kui vasaktsentristlik valitsus kaotas parlamendis enamuse, sest üks koalitsiooni liige asus eelarvehääletusel opositsiooni poolele. 70-kohalise parlamendi 65 liiget valitakse otse. Parlamendi uues koosseisus on Tööparteil 39 ning Rahvuslikul Parteil 30 kohta. Spiikriks valiti Angelo Farrugia. Malta parlamendi spiikri valivad parlamendi liikmed kas endi seast või väljastpoolt parlamenti. Spiiker on küll parlamendi liige, kuid ei osale hääletustel. Valimisaktiivsus oli 92,95 protsenti.

AP-BNS, 07.01.2013, „Malta president saatis parlamendi laiali”;

Inter-Parliamentary Union, „Malta”. – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2203_E.htm

Poola

Poola kohus ei rahuldanud Seimi seitsme liberaalse liikme taotlust, kes nõudsid istungisaalist risti kõrvaldamist. Palikoti Liikumise rahvaesindajad väitsid, et rist istungisaalis rikub nende kui ateistide süüme- ja usuvabadust. Kohus otsustas, et ususümboli paiknemine avalikus kohas nagu parlament ei riku süümevabadust ning jääb oma kohale, kui just elanikkonna enamik risti äraviimist ei nõua. Möödunud aasta lõpus tehtud arvamusküsitlusest ilmnas, et 71 protsenti vastanuist on risti Seimist äraviimise vastu. Rist on olnud istungisaali ukse kohal 1997. aastast alates.

BNS, 15.01.2013, „Poola kohus: rist jääb parlamendisaali”.

Portugal

Eelmise aasta novembris protestisid tuhanded portugallased mitu korda parlamendi ees kokkuhoiueelarve vastu. Novembri lõpul võttis parlament vastu eelarve, millega loodeti kokku hoida 5,3 miljardit eurot, sellest 80 protsenti maksutõusude arvel. Paremtsentristlikul koalitsioonil on parlamendis absoluutne enamus. Äärmusvasakpoolsed ja sotsialistid nimetasid eelarvet ebainimlikuks ning saatsid selle Konstitutsioonikohtusse. Sel aastal kuulutas Konstitutsioonikohus mitu eelarvega vastu võetud abipaketi kokkuhoiumeedet põhiseadusega vastuolus olevaks. Üheksast meetmest jättis kohus jõusse viis, näiteks riigipensionite ja riigitöötajate palkade kärped, puhkusetootuste või haiguspäevade hüvitiste kärped. See tähendab, et valitsusel tuleb alustada laenuandjatega uusi läbirääkimisi. Opositsioon kutsus kohtuotsuse väljakuulutamise järel valitsust tagasi astuma.

AFP-BNS, 27.11.2012, „Portugallased protestivad säästueelarve vastu”;

Expatica, 27.11.2012, „Portuguese lawmakers clear biting 2013 austerity budget”. – http://www.expatica.com/pt/news/portuguese-news/portuguese-lawmakers-clear-biting-2013-austerity-budget_251543.html

ERR uudised, 06.04.2013, „Portugali kohus nimetas abipaketi osaliselt seadusevastaseks”. – <http://uudised.err.ee/index.php?06276418>

Prantsusmaa

Prantsusmaal on tekitanud diskussiooni ja proteste seaduseelnõu, mis lubaks abielluda samasoolistel paaridel. Mitmel korral kogunesid Pariisis jt linnades meelevaldajad, protesteerides ühtlasi president François Hollande'i vastu, kelle valimislubadus oli samasooliste abiellumis- ja lapsendamisõigus. Prantsuse Rahvussammas toetas 249 poolt- ja 97 vastuhäälega paragrahvi, mis defineerib abielu kui liitu kahe inimese, mitte tingimata mehe ja naise vahel. Senat tegi eelnõusse kümme parandust ja kiitis selle heaks. Lõplikuks vastuvõtmiseks peab eelnõu läbima parlamendi mõlemas kojas teise lugemise.

AFP-BNS, 02.02.2013, „Prantsuse parlament kiitis heaks homoabielud”;

CNN, 12.04.2013, „French Senate backs same-sex marriage bill”. – <http://edition.cnn.com/2013/04/12/world/europe/france-same-sex-marriage/index.html>

Sénat, „Projet de loi ouvrant le mariage aux couples de personnes de même sexe”. – http://www.senat.fr/interventions/crisom_pjl12-349_1.html

Rootsi

Partei Rootsi Demokraadid majanduspoliitikajuht Erik Almqvist oli sunnitud rassistlike märkuste tõttu *Riksdag*'ist lahkuma, kui avalikuks tuli 2010. aastast pärinev video, millelt on näha, kuidas kolm poliitikut tänaval möödujaid tõukasid ja rassistlikke solvanguid hüüdsid. Video filmis mobiiltelefoniga üks Almqvisti kaaslastest, samuti *Riksdag*'i liige Kent Ekeröth. Ekeröth loobus küll parteiametitest,

kuid jäi parlamenti. Partei on üritanud parandada oma mainet avalikkuse silmis ja kuulutanud välja nulltolerantsi rassismi suhtes. Almqvist lahkus algul partei majanduspoliitikajuhhi ametist, kuid jäi *Riksdag*'i liikmeks. Parteis leiti aga, et tema parlamenti jäämine pole partei huvides.

The Local, 30.12.2012, „Erik Almqvist quits parliament”. – <http://www.thelocal.se/45344/20121230/#.UWqV3cpvCMA>

Radio Sweden, 19.02.2013, „Sweden Democrat MP quits parliament”. – <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2054&artikel=5449013>

Rumeenia

Eelmise aasta detsembris toimunud parlamendivalimised võitis peaministri Victor Ponta vasaktsentristlik valitsusliit, saades Saadikutekojas 273 ja Senatis 122 kohta, president Traian Băsescu toetav parempoolne valimisliit sai Saadikutekojas 56 ja Senatis 24 kohta. Detsembris kinnitas parlament ametisse Victor Ponta juhitud valitsuse. Praeguses koosseisus suurenes parlamendiliikmete arv: nüüd on parlamendis senise 470 liikme asemel 588, neist 412 Saadikutekojas ja 176 Senatis. Peaminister lubas, et parlamendi 2013. aasta eelarvet ei suurendata. Parlamendiliikme palk on ligikaudu 1500 eurot kuus, Rumeenia keskmine palk on 350 ja alampalk 150 eurot kuus.

AFP-BNS, 12.12.2012, „Rumeenia suurendab parlamendikohtade arvu”;

Inter-Parliamentary Union, „Romania”. – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2261_E.htm, http://www.ipu.org/parline-e/reports/2262_E.htm

Sloveenia

Märtsis võttis parlament vastu paremtsentristliku valitsuse koostatud kahest eelnõust koosneva reformipaketi, et muuta tööturg paindlikumaks ja konkurentsivõimelisemaks. Tööturuseaduse muudatuste eelnõu toetas 83 parlamendiliiget, töösuhete seaduse muudatuste eelnõu 68. Muu hulgas väheneb reformiga kohustuslik koondamisest etteteatamise aeg 120 päevalt 80 päevale, lihtsustatakse palkamise ja vallandamise korda ning pensionäridel võimaldatakse töötada osalise tööajaga. Vastupidi esialgsetele ettepanekutele ei vähendatud töötu abiraha. Reformi kritiseerijad leidsid, et tegemist on pooliku lahendusega ja uuel valitsusel tuleb reformiga jätkata. Reform kiideti heaks nädal pärast seda, kui parlament avaldas peaminister Janez Janša valitsusele umbusaldust. Jaanuaris esitati peaminister Janez Janšale korruptsioonisüüdistus, seejärel lahkus koalitsioonist kolm koalitsioonipartnerit. Märtsis kinnitas parlament ametisse uue vasaktsentristliku valitsuse Alenka Bratušeki juhtimisel. Alenka Bratušek on Sloveenia esimene naispeaminister.

AP-AFP-BNS, 28.02.2013, „Sloveenia peaminister kaotas parlamendi usaldushääletuse”;

AFP-BNS, 05.03.2013, „Sloveenia parlament kiitis heaks tööturu reformi”;

The Slovenia Times, 06.03.2013, „Labour market reform passed”. – <http://www.sloveniatimes.com/labour-market-reform-passed>

Soome

Märtsis nõustus *Eduskunta* president Sauli Niinistö ettepanekuga vähendada riigipea aastapalka seniselt 160 000 eurolt 126 000 eurole. Seadusemuudatus ei puuduta pensionil olevate endiste presidentide sissetulekut, kes saavad 60 protsenti oma endisest palgast.

Eduskunta, 05.03.2013, „Tasavallan presidentin palkkio alenee”;

Valtioneuvosto, „Valtioneuvoston viikko 11, 9.3. – 15.3.2013”. – <http://government.fi/toiminta/vnviikko/vnviikko/viikko.jsp?oid=379646>

Eelmise aasta märtsist on Soome kodanikel seaduseelnõu algatamise õigus. Selleks tuleb poole aasta jooksul koguda vähemalt 50 000 toetusallkirja. Selle aasta märtsis saigi teoks ajalooline kodanikualgatus: esimese omataolise ajendiks on soov keelustada karusloomakasvandused. Eelnõu algatasid loomakaitseliidud, kellel õnnestus koguda 70 000 allkirja. Aasta jooksul on kodanikud algatanud 40 allkirjakogumist, neist 12 on juba ebaõnnestunud, sest allkirju pole kokku saadud.

Yle Uutiset, 05.03.2013, „Turkistarha-aloite luovutetaan kansanedustajille”. – http://yle.fi/uutiset/turkistarha-aloite_luovutetaan_kansanedustajille/6523599

Suurbritannia

Suurbritannia peaminister David Cameron hoiatas oma parteikaaslastest seadusandjaid, et nad ei võtaks Twitteris sõna konservatiivide kasina toetuse ja Cameroni juhtimisstiili kohta. Peaministri sõnul ohustavad kriitiliste sõnavõttude tegijad oma väljavaateid 2015. aasta valimistel. Parlamendi realiikmed on Cameroni partei uue strateegiajuhi Lynton Crosby sõnul „osalejad, mitte kommentaatorid”. Parlamendiliige Sarah Wollaston, kes on nurisenud, et Cameroni siseringis annavad liialt tooni kõrgklass, mehed ja valged, tegi Twitteris seepeale avalduse, kus keeldus kuulekalt vaikimast. Wollastoni sõnul ei saa ta osaleda, kui tal pole vabadust kommenteerida.

AFP-BNS, 13.03.2013, „Cameron käskis parteikaaslastel end Twitteris talitseda”.

Tšehhi

Eelmise aasta lõpul võttis parlamendi alamkoda vastu maksuseaduse muudatused. 102 poolt- ja 88 vastuhäälega tühistati Senati veto otsusele tõsta jaekaupade käibemaksu ühe protsendi võrra ja suurima sissetulekuga elanike tulumaksu seitsme protsendi võrra. Alamkoda lükkas kokkuhoiumeetmed septembris tagasi, sest kuus peaminister Petr Nečase konservatiivse partei liiget hääletas vastu. Peaminister pani meetmed uuesti hääletusele ja sidus need valitsuse usaldushääletusega. Kolm varem vastu hääletanud rahvaesindajat lahkus parlamendist ja nii osutus võimalikuks eelnõu vastu võtta.

AP-BNS, 19.12.2012, „Tšehhi parlament kiitis heaks kasinusmeetmed”.

Jaauuaris kiitis Tšehhi Senat heaks eelnõu, mis seadustab marihuaana kasutamise meditsiinilistel eesmärkidel. Alamkoda kiitis eelnõu heaks juba detsembris. Eelnõu poolt hääletas 67 ja vastu kaks senaatorit. Eelnõu kohaselt hakatakse marihuaanat esialgu importima, hiljem võivad seda kasvatada kohalikud litsentseeritud firmad. Patsientidel on vaja uimasti ostmiseks arsti retsepti ning haigekassa seda ei kompenseeri. Marihuaana kasutamine meditsiinilistel eesmärkidel on lubatud mitmes Euroopa riigis ja mõnes USA osariigis.

AP-BNS, 30.01.2013, „Tšehhi ülemkohus [p.o Senat] toetas marihuaana kasutamist ravieesmärkidel”.

Märtsi algul üllatasid Tšehhi senaatorid avalikkust, esitades ametist lahkuvale presidendile Václav Klausile süüdistuse riigireetmises. Ainult 81-kohalisel Senatil on õigus riigireetmissüüdistust esitada, kuid otsuse langetab Konstitutsioonikohus. Vasakpoolse opositsiooni kontrolli all olevas Senatis hääletas Klausile süüdistuse esitamise poolt 38 senaatorit, vastu oli 30. Süüdistust põhjendati mitme olulise lepingu allkirjastamisest keeldumisega ning presidendi välja kuulutatud amnestiaga, mis peatas muu hulgas mitu skandaalset korruptsiooniprotsessi. Kõige karmim karistus, mis oleks Klausil ähvardanud, oleks olnud presidendiametist tagandamine. Konstitutsioonikohus leidis, et kuna president lahkus nagunii ametist, pole süüdistuse kaalumiseks alust, ja lükkas selle tagasi. Amnestia põhjustas kriitikat juba varem, näiteks jaauuaris algatas opositsioon valitsuse umbusaldamise, põhjendades seda peaministri toetusega amnestiale. Umbusaldamine ei läinud läbi.

AFP-BNS, 17.01.2013, „Tšehhi valitsus võitis viienda umbusaldushääletuse”;

AP-BNS, 04.03.2013, „Tšehhi senaatorid esitavad presidendile süüdistuse riigireetmises”;

Český rozhlas, 28.03.2013, „Constitutional Court throws out treason charges against ex-president Klaus”.

– <http://www.radio.cz/en/section/curraffrs/constitutional-court-throws-out-treason-charges-against-ex-president-klaus>

Ukraina

Ülemraada kogunes avaistungile eelmise aasta detsembris. Oktoobris toimunud valimistel esines mitmeid rikkumisi ning Kesavalimiskomisjon kuulutas valimistulemused välja 445 mandaadi kohta 450-st. President Viktor Janukovõtši Regioonide Partei säilitas enamuse (praegu 185 kohta). Ekspeaminister Julia Tõmošenko valimisliit sai 101 kohta, Vitali Klõtško Ukraina Demokraatlik Reformiallianss 40, marurahvuslik Vabadus 37 ja kommunistid 32 kohta.

Avaistungile tulid Tõmošenko parteikaaslased mustades dressipluusides, mille rinnaosale oli trükitud Tõmošenko foto ja seljale üleskutse: „Vabadus

poliitvangidele”. Parlamendis puhkes kaklus, mille tulemusena ei saanud kaks Ülemraada liiget vannet anda ega õnnestunud spiikrit valida.

Veebruaris tõkestas opositsioon Ülemraada töö ning Ukraina Demokraatliku Reformialliansi liikmed hoidsid parlamendi tribüüni üle kahe nädala oma valduses, nõudes kolleegide eest hääletamise keelustamist. Pärast obstruktsiooni lõppemist võttis Ülemraada esimese asjana päevakorda eelnõu, mis peab tagama personaalse hääletamise.

Ülemraada töö pole siiski korralikult käivitunud, seda häirivad opositsiooni pidevad protestid. Aprillis otsustasid valitsusmeelsed saadikud opositsiooniparteide protesti peale ametlikust istungisaalist lahkuda ja kõrvalhoones koha sisse võtta. Nii toimus paralleelselt kaks istungit, mõlema seaduslikkus aga oli küsitav.

AP-BNS, 12.12.2012, „Ukraina parlament kogunes tormilisele avaistungile”;

Interfax-BNS, 13.12.2012, „Ukraina parlamendis lükkus kakluse tõttu edasi spiikri valimine”;

Interfax-BNS, 22.02.2013, „Ukraina parlament alustas pärast pikka obstruktsiooni tööd”;

AP-BNS, 04.04.2013, „Ukraina parlament pidas kaks võistlevat istungit”.

Ungari

Eelmise aasta sügisel võttis parlament vastu valimisseaduse muudatused, mis kriitikute väitel toovad kasu valitsusparteile, sest nendega piiratakse valimisreklaami ning nõutakse enda valijaks registreerimist hiljemalt 15 päeva enne valimisi. Ungari Konstitutsioonikohus otsustas, et mõned seadusesätted, näiteks kohustuslik eelregistreerimine, on põhiseadusevastased. Valitsus lubas seepeale seaduse tühistada.

AFP-BNS, 27.11.2012, „Ungari parlament kiitis heaks vastuolulised valimisseaduse muudatused”;

AFP-BNS, 04.01.2013, „Ungari kohus: uus valimisseadus on põhiseadusevastane”.

Veebruaris tühistas Ungari Konstitutsioonikohus osa seadusest, mis lõpetas mitme usukoguduse ametliku tunnustamise ja rahastamise. Kõnealuse seaduse põhjal jäid tunnustuseta moslemid, budistid ja hindud, mis tõi kaasa terava rahvusvahelise kriitika. Kohus leidis, et staatuse ja tunnustuse omandamise eeskirjad ei vastanud põhiseadusele, vaid sõltusid parlamendi poliitilistest otsustest. Parlament võttis 2011. aasta detsembris vastu seaduse, millega tunnustatud uskude arv kahanes varasemalt 300-lt 14-le. Staatuse säilitasid katoliiklased, protestandid, õigeusklikud, evangeeliumi kristlased ja judaistid, kuid islam, budism ja hinduism arvati tunnustatud religioonide hulgast välja.

AFP-BNS, 26.02.2013, „Ungari kohus tühistas vastuolulise ususeaduse”.

Märtsis võttis parlament vastu põhiseaduse muutmise eelnõu, mille vastu Budapestis avaldasid meelt tuhanded ungarlased. Parlamendis, kus peaminister Viktor Orbáni konservatiivsel Fideszil on kahekolmandikuline enamus, võeti muudatused vastu 265 poolt- ja 11 vastuhäälega, 33 parlamendiliiget jäi erapooletuks. Opositsioonilised sotsialistid ei osalenud hääletusel. Põhiseadusemuudatus piirab Konstitutsioonikohtu võimu ja seadustab uuesti meetmed, mille kohus on viimastel kuudel õigustühiseks tunnistanud. Muu hulgas keelatakse tänaval magamine ja valimisreklaamid erameedias ning kohustatakse õpingute ajal riigi toetust saanud tudengeid jääma pärast õpinguid mõneks ajaks kodumaale. Konstitutsioonikohus kaotab õiguse kuulutada põhiseadusesse kirjutatud sätted õigustühiseks ja saab seadusemuudatusi hinnata vaid protseduurilistel, mitte enam sisulistel alustel. Sama kehtib presidendi vetoõiguse kohta. Üks uuendustest defineerib perekonda abieluna mehe ja naise vahel, mille Konstitutsioonikohus varem liiga kitsapiiriliseks tunnistas. Rahvusvahelist kriitikat pälvinud muudatused sätestavad ka parlamendi õiguse otsustada usukogukondade staatuse üle.

AFP-BNS, 11.03.2013, „Ungari parlament kiitis vastuolulised põhiseadusmuudatused heaks”;

Deutsche Welle, 11.03.2013, „Hungarian parliament passes controversial constitutional changes”. – <http://www.dw.de/hungarian-parliament-passes-controversial-constitutional-changes/a-16664345>

Uruguay

Aprillis võttis Uruguay alamkoda vastu eelnõu, mis seadustab samasooliste paaride abielu, eelnõu poolt oli 71 ja vastu 21 rahvaesindajat. Senat oli eelnõu heaks kiitnud juba nädal varem. Eelnõu koostas president José Mujica vasakpoolne koalitsioon *Frente Amplio*. Uruguay on viimasel kuuel aastal seadustanud tsiviilpartnerluse, samasooliste paaride lapsendamisõiguse, soovahetusoperatsioonid alates 18. eluaastast ja geide astumise relvajõududesse. Ladina-Ameerikas on samasooliste abielu seadustatud Mehhiko pealinnas Méxicos (2009) ja Uruguay naaberriigis Argentinas (2010).

AFP-BNS, 12.12.2012, „Uruguay parlamendi alamkoda toetas samasooliste abielu”;

AFP-BNS, 11.04.2013, „Uruguay alamkoda hääletas samasooliste abielu lubamise poolt”.

Venemaa

Eelmise aasta lõpul võttis Riigiduum debattideta vastu eelnõu, mis keelab ameeriklastel Venemaa orbusid lapsendada. Selle poolt hääletas 420, vastu oli seitse seadusandjat, üks jäi erapooletuks. Eelnõu algatasid spiiker Sergei Narõškin ja kõigi nelja parlamendifraktsiooni liidrid. Mõni päev hiljem kiitis Föderatsiooninõukogu eelnõu ühehäälselt heaks. Seadus keelab Ameerika

Ühendriikide kodanikel adopteerida Venemaa orbusid, samuti lapsendamist vahendavate Ameerika Ühendriikide agentuuride tegevuse Venemaal. Eelnõu tõttu kaotab kehtivuse mullu suvel sõlmitud Venemaa ja Ameerika Ühendriikide adopteerimiskoostöö lepe. Seadus peatab ühendriikide kodanikelt abiraha saavate „poliitiliste” vabaühenduste tegevuse. Kehtestatakse viisa- ja rahalised sanktsioonid isikutele, kes rikuvad Venemaa kodanike õigusi nii ühendriikides kui ka mujal. Nimekirja kantud isikutel keelatakse sisenemine Venemaale ning nende varad külmutatakse. Tegemist oli vastukäiguga Ameerika Ühendriikide inimõigusseadusele, nn Magnitski nimekirjale. Seaduse allkirjastas ka president Vladimir Putin.

AFP-Interfax-BNS, 21.12.2012, „Vene parlament kiitis heaks USA-sse adopteerimist keelava seaduse”;

AFP-Interfax-BNS, 26.12.2012, „Vene parlamendi ülemkoda kinnitas USA-sse lapsendamist keelava seaduse”;

AFP-BNS, 28.12.2012, „Putin allkirjastas Magnitski seaduse vastumeetme”.

Pärast Riigiduumas otsust keelata Ameerika Ühendriikide kodanikel Venemaalt laste adopteerimine alustas ajaleht Novaja Gazeta kampaaniat Riigiduumas ennetähtaegse laialisaatmise toetuseks. Jaanuaris oli kogutud üle 100 000 allkirja, kuid Riigiduumas põhiseaduskomitee esimees Vladimir Pligin leidis pärast asja kaalumist, et laialisaatmiseks alust ei ole.

Interfax-BNS, 10.01.2013, „Novaja Gazeta kogus Riigiduumas laialisaatmiseks 100 000 allkirja”;

ITAR-TASS, 10.01.2013, „Member of parliament dismisses signature campaign for Duma disbandment as PR act”. – <http://www.itar-tass.com/en/c35/618060.html>

Новая газета, 15.03.2013, „В Госдуме не видят оснований для досрочного роспуска палаты. Заявление редакции «Новой газеты»”. – <http://www.novayagazeta.ru/news/63521.html>

Veebruaris võttis Riigiduumas vastu ning märtsis kiitis Föderatsiooninõukogu heaks valitsuse eelnõu, mis keelab välispankadel Venemaal filiaali avamise. Uus seadus tuleneb pangandussektori arengustrateegiast aastani 2015. Kuna välispankade filiaalid ei kuulu Venemaa jurisdiktsiooni alla, näiteks ei pea nad esitama Venemaa keskpangale igakuist aruannet, oleks Venemaa pankadel nendega raske konkureerida. Välispankade filiaalide keelustamise leppis Venemaa kokku Maailma Kaubandusorganisatsiooni astumise kõnelustel.

Interfax-BNS, 06.03.2013, „Venemaa keelustab välispankadel filiaalide asutamise Venemaal”.

Märtsis süüdistasid Venemaa Riigiduumas fraktsioonid Riigiduumas liiget Dmitri Gudkovi rahvuslike huvide reetmises, sest ta olevat Ameerika Ühendriikides toimunud Venemaa-vastasel foorumil õhutanud Washingtoni Venemaa

siseasjadesse sekkuma. Nelja fraktsiooni esindajad pöördusid kaebusega parlamendi eetikakomisjoni poole. Partei Õiglane Venemaa liige Gudkov leidis, et neli Riigiduumi fraktsiooni on muutunud üheks parteiks, kelle huvi on kaitsta Venemaa korrumpeerunud ametnike huve. Venemaa Kommunistlik Partei distantseerus hiljem eetikakomisjonile saadetud kirjast, väites, et kirjale alla kirjutanud Oleg Denissenko ei tegutsenud fraktsiooni nimel.

Interfax-BNS, 15.03.2013, „Gudkov avaldas kahetsust Riigiduumi fraktsioonide hukkamõistu üle”.

Märtsis kiitis Föderatsiooninõukogu heaks Esterházy raamatukollektsiooni tagastamise Austriale. Ungari päritolu Esterházy aadlisuguvõsale kuulunud unikaalse raamatukollektsiooni viis 1945. aastal Austriast välja Nõukogude sõjavägi. Kollektsiooni kuulub ligikaudu tuhat 15.–18. sajandist pärinevat teost teoloogia, astronoomia, filosoofia, meditsiini, ajaloo, kunsti ja õigusteaduse valdkonnast, samuti 10 inkunaablit ehk enne 16. sajandit trükitud raamatut. Austria ratifitseeris leppe tänavu jaanuaris.

RIA Novosti, 27.03.2013, „Russia moves to return rare books to Austria”. – <http://en.rian.ru/russia/20130327/180285810.html>

ITAR-TASS, 08.04.2013, „RF president signs agreement on returning Esterhazy book collection to Austria”. – <http://www.itar-tass.com/en/c154/699540.html>